

4. Островский А. В. Китайская модель перехода к рыночной экономике / А. В. Островский. – М. : Институт Дальнего Востока, 2007. – С. 126.
5. Economic Survey. – Daily : Government of India, 1995. – P. 1–5.
6. Офіційний сайт CIA. – <http://www.nationmaster.com/index.php>
7. Офіційний сайт КНР в Україні. – <http://ua.chineseembassy.org/rus>
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Brown C. Understanding International Relations / C. Brown. – Second Edition. – New York : PALGRAVE, 2001. – 120 p.
10. Stiglitz J. The Causes and Consequences of the Dependence of Quality of Price / J. Stiglitz // The Journal of Economic Literature. – 1987. – Vol. 25. – P. 1–48.
11. Riggs R. E. International Organization and World Politics / R. E. Riggs, C. Plan. – Second Edition. – Belmont : Wadsworth Publisher Company, 1994. – P. 347–352.
12. Hausmann R. Structural Transformation and Patterns of Comparative Advantage in the Product Space [Electronic recourse] / R. Hausmann, B. Klinger // John F. Kennedy School of Government, Harvard University. – Access mode : <http://www.ricardohausmann.com/publications.php>
Стаття надійшла до редакції 14.02.2013

References

1. Glaziev, S. (1993). *Theory of long-term technical economic development*. Moscow: VlaDar (in Rus.).

2. Erokhin, S. (2006). The Technological modes, dynamics of civilization structures and economic prospect of Ukraine. *Economic Annals-XXI*, 1-2, 37-43 (in Ukr.).
3. Berger, Ya. (2006). Big strategy of China in the estimations of the American and Chinese researchers. *Problems of Far East*, 1, 185-190 (in Rus.).
4. Ostrovskiy, A. V. (2007). *The Chinese model of passing to the market economy*. Moscow: Institute of Far East (in Rus.).
5. Economic Survey (1995). *Daily: Government of India*
6. *Official site of CIA*. Accessed at <http://www.nationmaster.com/index.php>
7. *Official site of the Republic of China in Ukraine*. Accessed at <http://ua.chineseembassy.org/rus>
8. *Official site of the State Committee of Statistics of Ukraine*. Accessed at <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Brown, C. (2001). *Understanding International Relations* (2nd ed.). New York: PALGRAVE.
10. Stiglitz, J. (1987). The Causes and Consequences of the Dependence of Quality of Price. *The Journal of Economic Literature*, 25, 1-48.
11. Riggs, R. E., & Plan, C. (1994). *International Organization and World Politics* (2nd ed.). Belmont: Wadsworth Publisher Company.
12. Hausmann, R., & Klinger, B. *Structural Transformation and Patterns of Comparative Advantage in the Product Space*. John F. Kennedy School of Government, Harvard University. Retrieved from <http://www.ricardohausmann.com/publications.php>

Received 14.02.2013

УДК 336.76; 339.7

С. В. Редзюк

кандидат економічних наук, доцент, докторант,
Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України
redzyuk@gmail.com

ЕВОЛЮЦІЯ ВПЛИВУ ФОНДОВИХ БІРЖ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ СВІТУ

Анотація. У статті розглянуто актуальні питання еволюції та розвитку світового фондового ринку, досліджено специфіку і напрями сучасного прояву нестабільності на фондових ринках різних країн світу. Автором запропоновано низку заходів щодо підвищення ефективності моніторингу фондових бірж світу на базі виявлених сучасних тенденцій міжнародного фінансового ринку.

Ключові слова: фондовий ринок, фондова біржа, світовий фондовий ринок, еволюція фондового ринку.

E. V. Redzyuk

кандидат экономических наук, доцент, докторант,
Институт мировой экономики и международных отношений НАН Украины

ЭВОЛЮЦИЯ ВЛИЯНИЯ ФОНДОВЫХ БИРЖ НА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКУЮ СРЕДУ МИРА

Аннотация. В статье рассмотрены актуальные вопросы эволюции и развития мирового фондового рынка, исследованы специфика и направления современного проявления нестабильности на фондовых рынках разных стран мира. Автором предложен ряд мероприятий по повышению эффективности мониторинга фондовых бирж мира на базе выявленных современных тенденций международного рынка.

Ключевые слова: фондовый рынок, фондовая биржа, мировой фондовый рынок, эволюция фондового рынка.

Yevheniy Redzyuk

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Dr. of Sc. Student,
Institute of World Economy and International Relations of the National Academy of Sciences of Ukraine

EVOLUTION OF THE STOCK EXCHANGES INFLUENCE ON THE SOCIO-ECONOMIC ENVIRONMENT OF THE WORLD

Abstract. The article deals with current issues of evolution and development of the world stock market, and examines specific areas of modern manifestations of instability in the stock markets around the world. The author suggests a number of measures to improve the efficiency of monitoring the stock exchange in the world based on the identified current trends of the international market. An establishment of a supranational authority control on the activities of stock exchanges in the world is proposed. This authority could perform the system of risk reduction in world stock markets. It is noted that the work of the International Monetary Fund experts is not fully effective in monitoring the status of macroeconomic indicators of specific countries and the state of stock exchanges development. To improve the assessment of macroeconomic indicators in each country the author proposes the introduction of additional monitoring indicators. Furthermore, it is advisable to reduce the attractiveness of tax havens that distort competitiveness between countries and destabilize activities of stock exchanges.

Key words: stock market; stock exchange; world stock market; evolution of the stock market.

JEL Classification: F21, G15, O16

Постановка проблеми. Сучасні світові фінансово-економічні відносини мають динамічний характер. Процеси глобалізації і лібералізації зумовлюють збільшення інструментів залучення капіталу. Але водночас недалекоглядні, егоїстичні та непрофесійні дії урядів, транснаціональних корпорацій, банків або групи компаній певної сфери діяльності здатні суттєво похитнути макроекономічну стабільність як конкретної країни, так і регіону, або навіть світу в цілому. Прикладом таких дій є сві-

тові фінансово-економічні кризи 1987-го, 1997–1998 рр., 2000-го, 2008–2009 рр. Це вимагає формування конкурентоспроможної та ефективної моделі економічного розвитку, зокрема стимулювання, контролю і регулювання фондового ринку та його інфраструктури. З огляду на це актуалізується необхідність глибоко дослідити еволюцію впливу фондових бірж на соціально-економічне середовище світу і сформувати пропозиції щодо посилення позитивної сторони цього впливу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зростання та трансформація фондового ринку системно досліджувалися багатьма вченими, починаючи від 18–19 ст. Найбільш видатними науковцями, які приділяли увагу аналізу специфіки функціонування та розвитку фондового ринку, були К. Маркс (*Karl Heinrich Marx*), Р. Гільфердінг (*Rudolf Hilferding*), Дж.М. Кейнс (*John Maynard Keynes*). Провідними вітчизняними дослідниками цієї сфери у 19–20 ст. були: М. Боголепов, М. Бунятян, В. Ідельсон, Г. Колоножников, П. Лященко, В. Мукосієв, В. Твердохлебов, М. Туган-Барановський, О. Фінн-Єнотаєвський, Л. Яснопольський та ін. Їх дослідження мали системний характер, але розвиток науково-технічного прогресу, підвищення рівня виробництва активна трансформація фінансових ринків потребують подальших досліджень фондового ринку і його впливу на світову економіку. Сучасні аспекти розвитку функціонування фондового ринку в глобальному просторі висвітлювали провідні вчені світу: У. Бафет (*Warren Buffett*), З. Боді (*Zvi Bodie*), Б. Грехем (*Benjamin Graham*), П. Кругман (*Paul Krugman*), Н. Рубіні (*Nouriel Roubini*), Дж. Сорос (*George Soros*), Дж. Стігліц (*Joseph Stiglitz*), В. Шарп (*William Sharpe*) та ін. Названі вчені намагалися з'ясувати, як ефективно вкладати і перерозподіляти кошти на фондових біржах (З. Боді, Б. Грехем, В. Шарп, Дж. Стігліц) або досліджували кризовий і посткризовий період (2007–2013 рр.) та його феномен на фондових біржах світу (У. Бафет, П. Кругман, Н. Рубіні, Дж. Стігліц, Дж. Сорос). Проблеми розвитку фондового ринку України досліджували вітчизняні вчені: І. Бланк, Ю. Кравченко, Д. Леонов, О. Мозговий, Е. Найман, Ю. Пахомов, О. Плотников та ін. Вони здебільшого пропонують власні підходи щодо розвитку вітчизняного ринку цінних паперів в умовах становлення економіки України як незалежної країни.

Мета статті: проаналізувати та виділити основні історичні етапи еволюції і трансформації фондових ринків світу та їх впливу на соціальні, економічні процеси і державне регулювання фінансово-інвестиційної сфери; а також сформулювати пропозиції щодо гармонізації процесів інвестування через систему фондових бірж шляхом їх ефективного використання для сталого соціально-економічного розвитку країн світу.

Основні результати дослідження. Однією з особливостей розвитку світової економіки в останній чверті ХХ-го – на початку ХХІ ст. стало зростання ролі фондового ринку як на національному, так і на міжнародному рівні. Нині у цінних паперах втілено значну частку фінансових активів розвинених країн. І такий розвиток не випадковий – він зумовлений системним взаємозв'язком між соціально-економічним середовищем у світі й фондовим ринком. Цей процес завжди мав структурний і взаємодоповнюючий характер: у процесі еволюції міжнародних економічних відносин ринок цінних паперів відіграв провідну роль, впливав на макроекономічні показники та суттєво змінював соціально-економічне середовище. Від часу зародження бірж і до сучасного їх глобально-потужного стану ринок цінних паперів у світовій економіці прямо або опосередковано впливав на розвиток суспільства, надавав динаміки виробничим процесам, сприяв упровадженню та вдосконаленню фінансово-інвестиційного менеджменту і фінансового інжинірингу.

Розвиток торгівлі між містами та країнами у ХІV–ХV ст. спричинив створення бірж, які почали відігравати активну і провідну роль у соціально-економічному середовищі, поступово еволюціонуючи разом із суспільним ладом і трансформуючись (на початку ХХІ ст.) у складну фінансово-інвестиційну структуру. Аналіз еволюції фондових бірж дозволив нам виділити декілька етапів їх розвитку та вдосконалення, що суттєво вплинули на соціально-економічне середовище як окремих країн, так і світу загалом:

1. Поява і впровадження перших цінних паперів (ХІІІ–ХVІ ст.). Це вдосконалило обіг грошей в економіці, прискорило розвиток торгівлі, ремесел, дрібних виробництв, сприяло створенню і активному розвитку підприємницьких структур колективного типу (товариств). Від-

бувся перехід від сімейно-кланового до суспільно-масового виробництва.

2. Переведення біржових торгів в окрему, призначену для цього будівлю та їх організація за відповідними правилами, регламентом і стандартами (ХVІ–ХІХ ст.). Завдяки цьому з'явилася низка нових професій (біржові посередники, маркет-мейкери, аналітики, інвестори, спекулянти, біржові керуючі), які перетворилися на окремий професійний та соціально-економічний клас фінансистів.

3. Перші фінансово-економічні кризи (ХІХ ст.) призвели до появи нових процесів: а) циклічності зростання світової економіки, що потребувало постійного аналізу стану і показників функціонування фондових бірж; б) державного регулювання сектору фінансово-інвестиційних послуг, упровадження окремим державним органом (або декількома органами) системного контролю за фінансовими ринками; в) збільшення уваги всіх соціальних груп населення щодо відстеження подій на фондових біржах; г) підвищення фінансової грамотності серед населення; д) розширення товарного виробництва та диференціації експорту для зменшення ймовірності настання «голландської хвороби» (економічна недуга, що полягає в суттєвій залежності економіки від експорту якогось одного товару або одного виду сировини).

4. Укладання угод щодо котирування цінних паперів на біржах інших країн, тобто поза межами юрисдикції певної фондової біржі (у США – від 1927 року; у світі – від другої половини ХХ ст.). Почали формуватися сучасні міжнародні фінансові центри (Нью-Йорк, Лондон, Токіо), що спрямовували капітал потужним підприємствам і об'єднанням (корпораціям), які, отримавши кошти для свого фінансування й розвитку, активніше та прозоріше діяли у фінансово-економічному середовищі. З'являється і впроваджується система міжнародного аудиту, рейтингів, корпоративної звітності, корпоративної культури та стандартів. Національні компанії намагаються відповідати новим правилам, щоб вийти на міжнародний бізнес-рівень.

5. Активне переміщення крупного фінансового капіталу поза межі кордонів певної країни в пошуках більш перспективних шляхів інвестування і залучення коштів за допомогою фондових бірж (від другої половини ХХ ст.). Такий процес сприяв появі транснаціональних корпорацій, розвитку інтернаціоналізації і глобалізації світової економіки, збільшенню обсягів транскордонної співпраці, створенню спільних підприємств та переміщенню виробництва за межі країни-інвестора; крім того, збільшився в рази обсяг міжнародної торгівлі. Переміщення крупного фінансового капіталу зумовило стрімкий економічний розвиток Японії, Сінгапуру, Китаю, Індії, Бразилії, країн Західної Європи в післявоєнний період, країн Східної Європи – у 90-ті рр. ХХ ст., України і Російської Федерації – на початку ХХІ ст.

6. Упровадження на фондових біржах складної багаторівневої системи котирувань цінних паперів та загальноприйнятої у фінансово-інвестиційній сфері системи показників оцінки активів компанії, що котируються з урахуванням різних режимів їх допуску до обігу – оцінки якості, надійності й перспективності цінних паперів (70–90-ті рр. ХХ ст.). У результаті відбулося переосмислення, а згодом і переорієнтація інвестора від дивідендних цінних паперів на доходність (прибутковість) портфеля цінних паперів. Інвестори почали активно використовувати стратегії хеджування ризиків та оптимізації структури портфеля цінних паперів. З'являється інститут професійних керуючих інвестиційних фондів, портфельів, активів. У корпоративному середовищі, особливо розвинутих країн світу, відбувається процес переходу від банківського кредитування до залучення коштів шляхом емісії цінних паперів.

7. Зміна способів торгівлі цінними паперами від традиційних аукціонів «з голосу і жестів» до системи електронних торгів (з кінця 80-х – середини 90-х рр. ХХ ст.). Завдяки цьому пришвидшився обіг цінними паперами на біржі, істотно зросли обсяги фінансових ресурсів, задіяних на фондових біржах, відносно інших секторів економіки;

до роботи бірж почали залучатися нові учасники – фізичні особи та нерезиденти, що сприяло збільшенню обігу, глобалізації, універсалізації і лібералізації фондових бірж. Значна кількість фінансових ресурсів переходить на строковий ринок (ф'ючерси на товари та індекси, опціони, свопи тощо), на глобальному рівні формується потужний фіктивний фінансовий капітал. У зв'язку з цим на фондових ринках збільшується рівень непередбачуваності, волатильності, можливості настання кризових явищ. Локальна криза або паніка на одній фондовій біржі може дуже швидко «обрушити» фондові біржі в інших країнах світу та викликати фінансові потрясіння в певній країні, регіоні, світі.

8. Розвиток Інтернет-технологій, зростання масових електронних комунікацій, поширення баз даних і соціальних мереж, що формують прозоре, доступне, рівне за своїми можливостями для всіх учасників фондових бірж забезпечення інформаційними ресурсами (від початку XXI ст.). Із поширенням інформаційних технологій рішення на фондових біржах почали прийматися не за результатами діяльності відповідної компанії, а на основі попереднього та прогнозного аналізу, що дає змогу зарадити появі ризикових ситуацій. Однак такий підхід може призвести до того, що фондовий ринок випереджатиме економіку за рівнем розвитку, що викривлятиме реальний стан бізнес-середовища. Такі аномалії ведуть до неправильної оцінки макроекономічних показників, виникнення кризових явищ в економіці. Водночас, інформаційний ресурс не завжди відповідає дійсності, подеколи надає частково правдиву інформацію, що також збільшує ризики на сучасних фінансово-інвестиційних ринках.

9. Можливість швидкого збагачення на фондових біржах, що від початку XXI ст. спричинює негативні соціальні явища, зокрема посилює напруження у відповідних асиметричних соціальних групах населення (підприємці-інсайдери, підприємці-інвестори на фондовому ринку, фінансисти, програмісти-фінансисти, чиновники-інсайдери та на противагу їм, інші верстви – пенсіонери, що тримають власні збереження в пенсійних фондах, пасивні інвестори, а саме люди, які стали жертвами таких дій прямо чи опосередковано). Особливо це стосується країн, що розвиваються. Крім того, стає відчутною орієнтація на індивідуалізм, зменшується значення моральних чинників. Можливість швидкого збагачення на фондових біржах у деяких випадках, особливо у країнах із нерозвиненими демократичними інститутами, призводить до корупції, крадіжок, незаконного, або «сірого», виведення активів. У середовищі учасників ринку цінних паперів відзначається егоїзм та байдужість до спільної і гармонійної соціальної системи співіснування, що для функціонування фондового ринку як «інституту довіри та безпеки власності» є важливим чинником. Якщо в розвинених країнах це виявляється локально, рідко і несистемно та в основному пов'язано із діяльністю на фондових ринках спекулянтів, що намагаються їх розбалансувати й «обрушити», то у країнах, що розвиваються, ці явища є більш поширеними і здатні викликати дисбаланс у макроекономіці та знизити її інвестиційну привабливість [1, с. 137–137; 4; 6].

Серед дев'яти відзначених етапів чотири еволюційні кроки відбулися за останні 30–40 років, що свідчить про динамічний розвиток цього сектору світової економіки, посилення його впливу на всі рушійні соціально-економічні процеси в міжнародному середовищі. Подібні тенденції необхідно врахувати при формуванні глобальної структури світової економіки. Для цього, на погляд автора, доцільним є створення наднаціонального органу контролю за діяльністю на фондових біржах світу із відповідним моніторинговим комітетом, який за узгодженими макроекономічними параметрами надавав би консультації та поради, а в разі потреби здійснював політику втручання з метою стабілізації фінансово-економічної ситуації в певному регіоні, надавав інвестиційно-фінансову допомогу, вимагав дотримання міжнародних стандартів і норм щодо функціонування сучасних фондових бірж та їх інфраструктури. Окрім того, цей орган міг би займатися системним зниженням ри-

зиків на світових фондових біржах. Сьогодні ці функції фактично виконують експерти Міжнародного валютного фонду, але їх роль є обмеженою і непродуктивною. Вони проводять консультації та наради, іноді надають певним країнам пільгові кредити, але якщо структура економіки сформована неефективно, а фондовий ринок не відповідає міжнародним стандартам і функціонально не працює, то отримані позики можуть лише відстрочити дефолт країни або регіону, проте не здатні допомогти системно. Нинішній фінансово-економічний стан у таких країнах, як Україна, Греція, Іспанія, підтверджує цей висновок [2; 3; 5].

Слід також зауважити, що національний егоїзм конкретної країни або її представника в міжнародних організаціях у сучасних умовах значно обмежує ефективну дію наднаціональних утворень, призводить до упереджень та викривлень, подвійних стандартів. На подібні явища варто зважати, створюючи наднаціональний світовий орган контролю за фондовими біржами і макроекономічними показниками. Кількість останніх, відповідно до «маастрихтських критеріїв», необхідно істотно збільшити, стандартизувати та взяти до виконання всіма країнами світу, що зацікавлені у сталому соціально-економічному розвитку (уніфікації та стандартизації потребує політика державних витрат, податкове законодавство, пенсійна реформа, інвестиційна політика, соціальні зобов'язання та пільги тощо). Відмінність цієї макроекономічної політики в кожній країні впливає на стан конкурентоспроможності, а низькі стандарти та неефективне державне управління призводять до перманентних кризових явищ у національному фінансово-економічному і соціальному середовищі. Відтак фондові біржі стають елементами нестабільності та хаосу, прискорюють вивід капіталу із «проблемної» країни, зменшують ліквідність активів, посилюють непрогнозованість у світі.

Глобальною проблемою стає спотворення конкуренції внаслідок використання сучасними бізнес-структурами офшорів, що посилює процеси «тінізації» капіталу, формування дефіциту або надлишку в певних регіонах світу. Подібні явища негативно впливають на макроекономічну стабільність, поглиблюють дисбаланси на фондовому ринку. У зв'язку з цим необхідно також уніфікувати та прийняти нові «правила гри» для бізнесу, знизивши привабливість «офшоризації» у світі [7; 8].

Висновки. Аналіз еволюційного розвитку світових фондових бірж надав можливість сформулювати і виділити декілька історично значущих етапів, що вплинули на соціально-економічне середовище світу. Автором виявлено дев'ять основних етапів, чотири з яких припадають на за останні 30–40 років, що свідчить про динамічний розвиток цього сектору світової економіки, посилення його впливу на всі рушійні соціально-економічні процеси в міжнародному середовищі. На нинішньому етапі фондові біржі відіграють провідну роль у забезпеченні сталого розвитку національної економіки, оскільки їх діяльність спрямована на мобілізацію, розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів через укладання угод із купівлі-продажу цінних паперів та їх похідних. Окрім того, сьогодні економіка будь-якої країни світу не може повноцінно функціонувати без іноземних інвестицій, новітніх технологій їх залучення і ефективного перерозподілу. Фондова біржа є тим інструментом, що дозволяє залучити інвестиції у країну та трансформувати їх. Сучасна інформаційно-наукомістка економіка, яка активно розвивається у XXI ст., більш ефективно інвестується через фондову біржу, ніж через банківську систему. Тому створення фондової біржі, що відповідає найкращим світовим стандартам і має розвинуту інфраструктуру, є нагальним завданням державного регулювання як в Україні, так і в інших країнах, яким притаманна індустріальна модель розвитку.

Література

1. Боди З. Принципы инвестиций / З. Боди, А. Кейн, А. Дж. Маркус ; пер. с англ. – 4-е изд. – М. : Вильямс, 2004. – С. 137–138.
2. Бураковський І. В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України / І. В. Бураковський, О. В. Плотніков. – Харків : Фолио, 2009. – 299 с.

3. Зуйков Р. Истоки глобального кризиса: к разработке концепции движения международного мобильного капитала / Р. Зуйков // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 4. – С. 16–24.
4. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. Кейнс ; пер. с англ. – М. : Эксмо, 2007. – 423 с.
5. Мошенский С. З. Рынок ценных бумаг: трансформационные процессы / С. З. Мошенский. – М. : Экономика, 2010. – 240 с.
6. Оскольська-Коваленко Н. В. Фондова біржа як організатор торгівлі цінними паперами / Н. В. Оскольська-Коваленко // Інвестиційно-інноваційний розвиток економіки регіону : матеріали четвертого з'їзду Спілки економістів України та міжнародної науково-практичної конференції ; за заг. ред. В. В. Оскольського. – К., 2010. – С. 271–283.
7. Стиглиц Дж. Доклад о реформе международной валютно-финансовой системы. Уроки глобального кризиса / Джозеф Стиглиц ; пер. с англ. – М. : Международные отношения, 2010. – 328 с.
8. World Federation of Exchanges. Statistics and indicators of global stock exchanges. [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.world-exchanges.org/statistics>

Стаття надійшла до редакції 15.02.2013

References

1. Body, Z., Kane, A., & Marcus, A J. (2004). *Principles of investment*. Moscow: Williams (in Rus.).

2. Burakovsky, I., & Plotnikov, O. (2009). *Global Financial Crisis: Lessons for the World and Ukraine*. Kharkiv: Folio (in Ukr.).
3. Zuikov, R. (2012). Origins of the global crisis: towards a concept of movement of international mobile capital. *World Economy and International Relations*, 4, 16-24 (in Rus.).
4. Keynes, J. (2007). *General Theory of Employment, Interest and Money* (Trans.). Moscow: Exmo (in Rus.).
5. Moshensky, S. (2010). *Stock Market: transformation processes*. Moscow: Economics (in Rus.).
6. Oskolska-Kovalenko, N. V. (2010). *Stock Exchange as the organizer of trading in securities*. Paper presented at International scientific conference «Investment and innovation development of the regional economy» (p. 271-283). Kyiv (in Ukr.).
7. Stiglitz, J. (2010). *Report on the reform of the international monetary and financial system. The Lessons of the Global Crisis*. (Trans.). Moscow: International Relations Publish. (in Rus.).
8. World Federation of Exchanges (2013). *Statistics and indicators of global stock exchanges*. Retrieved from <http://www.world-exchanges.org/statistics>

Received 15.02.2013

УДК 339.92

Н. А. Навроцька
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки,
Академія митної служби України, Київ, Україна
nawrozka@mail.ru

ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. У статті розглянуто інвестиційний простір як специфічне середовище існування інвестиційних процесів. Визначено тенденції трансформації основних складових інвестиційного простору в умовах глобалізації, зокрема зміну кількісно-якісного складу його учасників, підвищення значення фондових ринків як інститутів мобілізації, акумуляції та перерозподілу капіталу, транснаціоналізацію кредитної сфери, перетворення інвестиційного клімату в якісну характеристику національного інвестиційного простору.

Ключові слова: міжнародна інвестиційна діяльність, інвестиційний процес, глобальний інвестиційний простір, глобалізація, інституційне середовище.

Н. А. Навроцька

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки,
Академія таможенної служби України, Київ, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ МИРОВОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОСТРАНСТВА В УМОВИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. В статті розглянуто інвестиційне простірство як специфічна середовище функціонування інвестиційних процесів. Визначено тенденції трансформації основних складових інвестиційного простору в умовах глобалізації, в частині зміни кількісно-якісного складу його учасників, підвищення значення фондових ринків як інститутів мобілізації, акумуляції та перерозподілу капіталу, транснаціоналізацію кредитної сфери, перетворення інвестиційного клімату в якісну характеристику національного інвестиційного простору.

Ключевые слова: международная инвестиционная деятельность, инвестиционный процесс, глобальное инвестиционное пространство, глобализация, институциональная среда.

Nataliya Navrotska

Ph.D. in Economics, Associate Professor, The Ukrainian Academy of Customs, Kyiv, Ukraine

TRANSFORMATION OF THE WORLD INVESTMENT SPACE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

Abstract. Development of the global investment process occurs within the investment space. The development of globalization and integration leads to the transformation of the investment space.

The purpose of this article is the studying of modern processes and phenomena that characterize the key trends of transforming the investment space under globalization.

The article identifies key trends of the global investment space transforming. These trends include the following: changes in quantitative and qualitative composition of investing participants; increase of the stock markets value as the institutions for mobilization, accumulation and redistribution of the capital; transnationalization of the credit sphere; and transformation of the investment climate in the qualitative characteristics of the national investment space.

The important condition of the united world investment space formation is domestic legislation liberalization and foreign investment promotion. The most important trend is institutionalization of the global investment process. It occurs in increase of the role and importance of the national and international financial and economic institutions that adjust international monetary, credit and financial relations.

Key words: international investment activity; investment process; global investment space; globalization; institutional environment.

JEL Classification: E22, E44, E62, F21, F33, G15